

NORICE ALI VODENE KOZE

Bolezni znaki

- **srbeč, mehurčast izpuščaj povsod po telesu, razen na dlaneh in podplatih.**

Povzročitelj in opis bolezni

Norice ali vodene koze so najpogostejša nalezljiva bolezen z izpuščaji. Bolezen je razširjena po vsem svetu, pojavlja se skozi vse leto. Velika večina obolelih so otroci, pri katerih bolezen običajno poteka blago, težji potek pa je pogostejši pri starejših in pri bolnikih z imunsko pomanjkljivostjo.

Bolezen povzroča virus varicella-zoster (VZV). *Za norice je značilen **mehurčast izpuščaj**, ki nastane iz sprva drobne rdeče lise ali mozolja v velikosti 2–3 milimetrov. Mehurček z bistro vsebino čez nekaj ur počni, sredina površine se ugrezne, v nekaj dneh pa se gnojno dno posuši **v krasto, ki nato po 1–3 tednih odpade**. Izpuščaji se pojavljajo v nekajdnevnih zagonih od glave proti trupu in nogam, najdemo jih v lasišču, na zrklih, v ustih, na spolovilu, ne pa na dlaneh in podplatih. Kraste običajno ne puščajo trajnih sprememb na koži.*

Prenos okužbe

Bolezen povzroča virus noric, ki se prenaša s kužnimi kapljicami, po zraku in z neposrednim stikom. Dovolj je že prepah skozi vrata sobe, v kateri se nahaja bolnik, in zrak v sosednjem prostoru je že okužen.

Inkubacija

Od okužbe do pojava bolezenskih znakov mine običajno 10–20 dni.

Kužnost

Bolniki so kužni z izločki žrela dva dneva pred začetkom izpuščaja in še pet dni potem, ko se iz vseh mehurčkov razvijejo kraste.

Virus uničijo detergenti, suh zrak in 70-odstotni alkohol.

Zdravljenje

Otrokom skušamo pomagati z **lajšanjem srbenja in zdravlili proti vročini**. Protivirusna zdravila uporabljamo le pri starejših od 12 let in osebah z imunsko pomanjkljivostjo. **S prhanjem z mlačno vodo večkrat dnevno omilimo srbenje in preprečujemo bakterijske okužbe kože**. Kapanje v kadi odsvetujemo.

Nohti naj bodo čisti in pristriženi, majhnim otrokom pa lahko zaščitimo roke kar z rokavicami. **Izpuščajev ne mažemo, ker je okužba pod mazili verjetnejša.** V zadnjem letu je na tržišču na voljo pršilo, ki zmanjšuje srbenje in možnost drugotne okužbe kožnih sprememb.

Kot zdravilo proti vročini za otroke do 12. leta svetujemo paracetamol, nikakor pa ne aspirina, ker ga povezujejo z Reyevim sindromom, ki lahko povzroči smrtno okvaro jeter.

Izid bolezni

Predvsem pri bolnikih z imunsko pomanjkljivostjo se lahko namesto mehurčkov pojavljajo bule, krvavi mehurji in rane z odmrlim tkivom. Ti bolniki imajo tako kot odrasli, ki so se okužili z noricami, hujše splošne znake bolezni: visoko in dolgotrajno vročino, bolečine v sklepih, glavobol in več zapletov.

Imunost

Po preboleli okužbi ostaja virus v hrbtenjači v mirujoči obliki, ponovno obolenje pa poteka v obliki herpes zostra ali pasavca s skupinami mehurčastih izpuščajev v poteku enega živca.

Zapleti

Norice in nosečnost

Virus se prenaša preko posteljice predvsem v prvih treh mesecih nosečnosti tudi na plod. 1–2 od 100 plodov okuženih nosečnic doživita zato hudo okvaro, ki se kaže s kožnimi brazgotinami, prirojenimi napakami oči, okončin in možganov ter z gluhostjo. Ker večina žensk preboli norice že v otroštvu, so take okvare izredno redke.

Preprečevanje

Prenos virusa lahko preprečimo le z izolacijo bolnika. Od leta 1991 je na voljo živo oslABLJENO cepivo, ki je zelo učinkovito in varno.

Preventiva novorojenčkov in nosečnic

Novorojenčkom, ki so izpostavljeni bolniku z noricami ali zozstrom, damo preventivno hiperimune gamaglobuline ali plazmo, prav tako tudi dojenčkom, katerih matere so zbolele pet dni pred ali dva dneva po porodu, ter otrokom z okvarjeno imunostjo, ki niso preboleli noric ali so podatki o bolezni neznani. Če so dovezetne nosečnice prišle v stik z obolelim, v prvih 20 tednih nosečnosti prav tako dobijo hiperimune gamaglobuline.

Romana Ana Dolenc, OPZHR